

Veilig leer- en leefklimaat
Pestprotocol

christelijke basisschool
groen van prinsterer

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Een school waar iedereen zich veilig voelt	2
Wat is pesten?	2
Cyberpesten	2
Hoe gaan we om met pesten?	4
Rollen	4
Stappenplan	5
Wat zetten we in?	6
Instrumenten	6
Bijlagen	7
Bijlage 1 Signaalkaart pesten	8
Bijlage 2 Tips bij cyberpesten	10
Bijlage 3 informatieve websites over (digitaal) pesten	11

Een school waar iedereen zich veilig voelt

Op de Groen van Prinstererschool heerst een veilige en vertrouwde sfeer, die gericht is op verbinding. Vanuit een houding van onderlinge waardering, wederzijds vertrouwen en rekening houden met elkaar, willen we een veilige leeromgeving creëren waar iedereen optimaal kan functioneren en met plezier naar school komt. Op onze school leren we zorgzaam te zijn voor elkaar, maken we verbinding met de ander en leren we positief gebruik te maken van verschillen om we tot een betere samenwerking kunnen komen. Door consequent aandacht te besteden aan sociale vaardigheden willen we pestgedrag op onze school voorkomen.

In dit protocol is het anti-pestbeleid van de school beschreven. Het biedt houvast aan leerkrachten, leerlingen en ouders. Dit protocol maakt deel uit van ons sociale veiligheidsplan.

Wat is pesten?

Pesten is een vorm van agressie waarbij één of meerdere kinderen een ander kind opzettelijk pijn doen. Er zijn twee vormen van pesten: direct pesten, zoals slaan, schoppen of uitschelden en indirect pesten, zoals buitensluiten of roddelen. De pester heeft geen positieve bedoelingen; wil pijn doen, vernielen of kwetsen. Het gepeste kind voelt zich eenzaam en verdrietig en is onzeker en bang. Belangrijk hierbij is dat pesten systematisch plaatsvindt. Bij plagen is sprake van incidenten.

Pesten heeft drie duidelijke kenmerken: het gedrag is bedoeld een ander te kwetsen; is herhaaldelijk en over een langere periode; en er is een duidelijk machtsverschil tussen de leerling die pest en de leerling die gepest wordt.

Plagen gebeurt vaak in het zicht van de leerkrachten. Pesten gebeurt vaak stiekem, op plekken waar de leerkracht het niet ziet. Bijvoorbeeld op het schoolplein of in de gang. Maar pesten gebeurt ook online. Dat maakt het voor de leerkracht soms lastig om pestgedrag (tijdig) te signaleren. Het Nederlands Jeugdinstituut heeft speciaal voor leerkrachten in het basisonderwijs een signaalkaart gemaakt¹.

Cyberpesten

Pesten hoeft niet altijd 'live' te zijn. Ook digitaal pesten is tegenwoordig niet meer uit onze maatschappij weg te denken. Digitaal pesten vindt vaak buiten school plaats, maar het ruziën en pesten gaat op school door. Omdat het een groeiend probleem is in de maatschappij, schenken we hier apart aandacht aan in ons pestprotocol.

Er zijn verschillende vormen van digitaal pesten zoals: anonieme berichten versturen, schelden, roddelen, bedreigen, foto's en privégegevens plaatsen, wachtwoorden stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen, etc.

Ook met betrekking tot digitaal pesten, staat preventie voor ons voorop. Daarom werken wij in de bovenbouw systematisch aan mediawijsheid, onder meer door het ontwerpen van een doorlopende leerlijn en een mediaprotocol. Wanneer een leerkracht signalen ontvangt dat er sprake is van digitaal pesten, volgt zij het stappenplan zoals verderop in dit protocol beschreven staat².

¹ Zie bijlage 1 'Signaalkaart pesten'

² Zie bijlage 2 'Tips bij cyberpesten' en bijlage 3 'Informatieve websites'

Hoe gaan we om met pesten?

Sociale veiligheid gaat over méér dan het tegengaan van onveiligheid. Leerlingen hebben ruimte nodig om te ontdekken waar grenzen liggen, om fouten te mogen maken, om te leren verantwoordelijkheid te nemen en daarop te worden aangesproken. Als school werken wij gericht aan een sociaal klimaat waarin pesten niet normaal is. Wat doen we als we signalen krijgen dat er toch gepest wordt?

Rollen

Op de Groen van Prinstererschool werken wij samen aan sociale veiligheid, ieder vanuit zijn eigen rol. Leerkrachten en ouders helpen leerlingen inzicht te krijgen in de consequenties van elkaars handelen en elkaar in positieve zin te versterken.

leerkracht

Stimuleert een veilig en positief klimaat op school voor de leerling en voor de groep; is eerste aanspreekpunt voor leerlingen en ouders; maakt zonodig samen met de intern begeleider een plan van aanpak; geeft op regelmatige basis terugkoppeling aan de intern begeleider; neemt jaarlijks een enquête af om de sociale veiligheid te monitoren.

intern begeleider (IB'er)

Coördineert het anti-pestbeleid op schoolniveau; ondersteunt d.m.v. expertise en advies de schoolleiding en leerkrachten; draagt er zorg voor dat leerkrachten jaarlijks de veiligheidsmonitor afnemen; analyseert de uitkomsten van de veiligheidsmonitor met de leerkracht en de directie; stimuleert het team om zich blijvend te ontwikkelen op het gebied van sociale veiligheid; geeft op regelmatige basis terugkoppeling van onderzoek en acties aan de directie.

vertrouwenspersoon

Is aanspreekpunt voor ouders, leerkrachten en leerlingen over vertrouwelijke zaken en persoonlijke problemen met betrekking tot schoolse zaken zoals seksuele intimidatie of pesten; stelt zich jaarlijks voor aan leerlingen en ouders; stelt zich open voor vragen met een gevoelig en/of vertrouwelijk karakter; koppelt ingezette acties terug aan degene die contact heeft opgenomen, onder inachtneming van de noodzakelijke vertrouwelijkheid; rapporteert jaarlijks en zo nodig tussendoor aan de directie.

directie

Is eindverantwoordelijk voor het veiligheidsbeleid in de school; informeert ouders jaarlijks over het veiligheidsbeleid en wat daarmee samenhangt; evalueert samen met de intern begeleider jaarlijks het veiligheidsbeleid op school; stelt indien nodig samen met de intern begeleider het veiligheidsplan bij; rapporteert jaarlijks over de uitvoering van het beleid en de resultaten daarvan aan MR, toezichthouders en inspectie.

leerling

Zet zich actief in voor een positief en veilig klimaat in de klas en in de school; geeft eventuele signalen die betrekking hebben op het sociale klimaat tijdig door aan de leerkracht; benadert als hij er niet uitkomt met de leerkracht omdat de vragen te gevoelig of vertrouwelijk zijn, zo nodig de vertrouwenspersoon.

ouder/verzorger

Stelt zich actief op als speler in de driehoek leerling-ouders-school; bespreekt regelmatig het welbevinden met het kind en met de leerkracht; bespreekt signalen die betrekking hebben met de sociale veiligheid tijdig met de leerkracht, wacht mogelijke incidenten niet af; benadert als hij er niet uitkomt met de leerkracht omdat de vragen te gevoelig of vertrouwelijk zijn, zo nodig de

vertrouwenspersoon; staat open voor en draagt desgewenst in overleg met de leerkracht vanuit de eigen rol bij aan constructieve oplossingen.

Stappenplan

Wanneer er signalen komen van pestgedrag, neemt de school dit altijd serieus; De leerkracht heeft een luisterend oor, biedt hulp en begeleidt het gepeste kind en de pester, in overleg met de intern begeleider en de ouders. Wanneer leerlingen elkaar pesten, volgen wij een stapsgewijze aanpak:

stap 1

Een leerling die last heeft van pesten, probeert er eerst zelf uit te komen met de andere leerling(en).

stap 2

Als de leerling er zelf niet uitkomt en last van het probleem blijft houden, doet hij er goed aan om het voor te leggen aan de leerkracht.

stap 3

De leerkracht heeft afzonderlijke gesprekken met de leerling die gepest wordt en de pester. Aan de hand van zo concreet mogelijke beschrijvingen van het gebeurde wordt een analyse van het probleem gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. Waar nodig wordt de intern begeleider ingeschakeld, ouders worden op de hoogte gesteld en overige leerkrachten en de tussenschoolse opvang (vanwege toezicht op het plein) worden geïnformeerd.

stap 4

De leerkracht heeft, eventueel samen met de intern begeleider, een gesprek met de leerling die gepest wordt en de pester samen. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd en in overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan / te stoppen. Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag, schenkt de leerkracht ook klassikaal aandacht aan het probleem. Er wordt met de kinderen van de groep overlegd over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.

stap 5

Na het in gang zetten van de afspraken observeert de leerkracht het gedrag van de betrokken leerlingen en de groep nauwkeurig. Na een week vindt een eerste evaluatie plaats en na twee weken is er opnieuw een gesprek. Als de effecten van de afspraken en acties positief zijn, kunnen de maatregelen geleidelijk worden afgebouwd. Als het pestgedrag in een of andere vorm aanhoudt, volgen zondig sancties. De leerkracht houdt de ouders van de betreffende leerlingen regelmatig op de hoogte.

Wat zetten we in?

We willen een klimaat scheppen waarin positief gedrag de norm is. Preventie is hierin heel belangrijk.

Instrumenten

De Groen van Prinstererschool hanteert de volgende instrumenten ter voorkoming en signalering van pestgedrag:

klassenregels

Aan het begin van ieder schooljaar maken alle groepen klassenregels. In de groepen 1 t/m 3 formuleren de leerkrachten de regels zelf, in de hoger leerjaren zijn de leerlingen er actief bij betrokken. De klassenregels worden door de leerlingen ondertekend en hangen zichtbaar in de lokalen.

stop, hou op

De leerlingen weten: 'Stop, hou op!' Als een leerling 'stop' zegt, houdt de ander op.

groepsvormende activiteiten

Door het inzetten van gerichte activiteiten aan het begin van en gedurende het schooljaar werken we aan een positief groepsklimaat waarin elk kind zich kan ontplooiën en een positief zelfbeeld kan ontwikkelen.

consultatie en advies

Op de Groen van Prinstererschool vinden we het belangrijk om van elkaar te leren, daarom wisselen we regelmatig informatie en adviezen uit, onder andere door het inzetten van collegiale consultatie. Daarnaast kijkt de intern begeleider en/of directie regelmatig in de lessen. Hieruit volgen soms handelingsgerichte adviezen.

intervisie

De interne begeleiders van de scholen in de regio hebben regelmatig contact. Indien wenselijk kan een casus anoniem ingebracht worden in het IB-netwerkoverleg voor deskundig advies.

sociogram

Minimaal twee keer per jaar (rond de herfstvakantie en rond de voorjaarsvakantie) maakt de leerkracht een sociogram van de gehele groep. Opvallende zaken die daaruit voortkomen worden besproken met de intern begeleider en waar nodig worden interventies voorgesteld.

tevredenheidsonderzoek

De Groen van Prinstererschool werkt met een webbased kwaliteitsinstrument voor het meten van de tevredenheid onder ouders, leerlingen en leerkrachten; Werken met Kwaliteit (WMK). Via WMK komt er een ouder-/leerling-/team tevredenheidsonderzoek. De uitkomsten worden geanalyseerd door de intern begeleider en de directie en gedeeld met de MR en het toezichthoudend bestuur.

veiligheidsmonitor

De veiligheidsmonitor is hét landelijke onderzoek van het ministerie van OCW waarmee scholen en overheid de sociale veiligheid in primair en voortgezet onderwijs volgen en verbeteren. De veiligheidsmonitor - ook wel bekend als 'monitor sociale veiligheid' - omvat vragenlijsten voor leerlingen, ouders, leerkrachten en directie.

vensters

Jaarlijks vullen de leerlingen in groep 7 en 8 ook de vragenlijst via Vensters in. Hiermee voldoen wij aan de monitoringsplicht van groep 7 en 8.

vragenlijst hart en handen (IEP)

Sinds een aantal jaar werken wij op de Groen van Prinsterschool met de IEP (inzicht eigen profiel), waar we voorheen met Cito werkten. Bij IEP zit ook een vragenlijst 'hart en handen' met vragen over sociaal emotioneel functioneren.

trendanalyse

De uitkomsten van de beschreven vragenlijsten worden naast elkaar gelegd en geanalyseerd door de intern begeleider en de directie en gedeeld met de MR en het toezichhoudend bestuur. Naar aanleiding daarvan kunnen interventies worden geformuleerd en/of beleidsonderdelen worden aangepast.

omgekeerd oudergesprek

Aan het begin van het schooljaar vindt het omgekeerde oudergesprek plaats waarin ouders vertellen over hun kind en de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind besproken wordt.

De school streeft ernaar om jaarlijks een avond voor ouders te organiseren rond het thema sociaal-emotioneel ontwikkeling.

kind-ouder-leerkrachtgesprek (KOL)

Twee keer per jaar vindt het kind-ouder-leerkracht gesprek (KOL) plaats waarin ook gesproken wordt over het welbevinden.

voortgangsgesprekken

Twee keer per jaar ontvangen de leerlingen een rapport. Na elk rapport vindt een tien minutengesprek plaats met ouders en leerkracht.

helden

In groep 8 rouleren wekelijks vier leerlingen die 'held' zijn op het plei; ze helpen met spelmateriaal uitdelen en ze lopen rond om te kijken waar hulp nodig is.

doorlopende leerlijn

De leerkrachten zijn alert op signalen van mogelijke problemen op sociaal-emotioneel gebied en bespreken deze zo nodig met leerlingen, ouders, collega's en de intern begeleider. Het team oriënteert zich op een doorgaande leerlijn voor sociaal emotionele ontwikkeling in de hele school.

Bijlagen

1. Signaalkaart pesten (Nederlands Jeugdinstituut)
2. Tips bij cyberpesten
3. Informatieve websites

Signaalkaart pesten: de 6 pest-alerts!

1 Let op vluchtgedrag

2 Kijk naar rol-vastheid

3 Let op signaalgedragingen

4 Er is geen schuldgevoel of verzoening

5 Het is fysiek grensoverschrijdend

6 Herhaald plagen is pesten

Tip

1 Weg met vooroordelen

Alle kinderen kunnen slachtoffer zijn van pesten, dus weg met vooroordelen dat alleen de kneusjes gepest worden. Ook de jongen die goed kan sporten of het meisje dat populair is, kan slachtoffer zijn van pesten.

Het standaardprofiel van een slachtoffer of dader bestaat niet!

2 Neem signalen serieus

Als kinderen aangeven dat ze gepest worden of wanneer ouders hiervan melding maken in school, neem deze signalen dan serieus. Ook al heb je het pesten niet kunnen waarnemen, het betekent niet dat er **niet** gepest wordt. Het is voor kinderen vaak lastig om toe te geven dat ze gepest worden, dus elk signaal moet serieus genomen worden. Bovendien kan pesten zo subtiel zijn dat slechts weinig leerlingen het waarnemen, daardoor kan het lijken dat het niet voorkomt.

3 Doe onderzoekjes en testjes

Kinderen weten vaak goed wie door wie gepest wordt in de klas. Je kunt kleine onderzoekjes en testjes doen om er achter te komen wat kinderen weten. Natuurlijk kan het beeld dat kinderen hebben vertekend zijn, maar het kan goede aanwijzingen bevatten.

Pestgedrag is vaak moeilijk te herkennen. Deze 6 'alerts' kunnen helpen om alert te zijn op pestgedrag. Het betekent overigens niet dat er niet gepest wordt als er op alle alerts negatief wordt geantwoord. Maar zelfs bij één positief antwoord is het tijd voor extra aandacht en misschien wel maatregelen.

Deze kaart is bedoeld om je te helpen om belangrijke signalen niet over het hoofd te zien.

Kinderen die gepest worden proberen vaak sociale groepen waarin ze het risico lopen om gepest te worden te vermijden. Deze vermijding noemen we vluchtgedrag. Voorbeelden zijn: alléén spelen op het schoolplein, langdurig toiletbezoek of in de gang blijven hangen, vrijwillig extra taken doen als de school uit is of tijdens het speelkwartier.

1 Let op vluchtgedrag

Bij pesten heeft iedereen zijn vaste rol, dit in tegenstelling tot plagen. Als iets een plagerijtje lijkt, kijk dan eens of het altijd dezelfde is die plaagt en altijd dezelfde die moet incasseren. Bij pesten zien we ook altijd meelopers en omstanders. De pester staat meestal niet alleen, de gepeste wel. Wees je ervan bewust dat pesten niet altijd uit grote gedragingen bestaat, soms is het een stemmetje imiteren of iemand nadoen, maar altijd in dezelfde rollen.

2 Kijk naar rol-vastheid

Kinderen die gepest worden, vertonen soms signaalgedrag. Dit kunnen onschuldige gedragingen zijn die aangeven dat er stress is: krabben, tics, vreemd praten, opeens druk met iets bezig zijn, dromen. Maar het kunnen ook ernstige signalen zijn zoals vaak ziek zijn, buikkachten of zelfbeschadiging (met een schaar in je arm snijden of jezelf opzettelijk verbranden).

3 Let op signaalgedragingen

Kinderen maken ruzie en vechten, dit hoort erbij, maar vaak hebben kinderen na afloop een schuldgevoel of zoeken ze naar een manier om te verzoenen. Elkaar voor een aantal dagen ontwijken kan ook een manier van verzoening zijn. Bij pesten zien we dat de pester meestal niet wil verzoenen en ook niet begrijpt waarom. Schuldgevoel ontbreekt omdat het slachtoffer het in zijn ogen verdient. Zie je dat kinderen conflicten hebben, maar geen toenadering zoeken dan is er misschien iets aan de hand.

4 Er is geen schuldgevoel of verzoening

Pesten is soms letterlijk fysiek grensoverschrijdend en als iemand te dicht in de buurt komt kan dat bedreigend zijn. Pesters gaan deze grens vaak subtiel over door het slachtoffer even te duwen in het langslopen terwijl ze boeken uitdelen, de weg te blokkeren, onder de tafel met de voeten tegen de stoel te duwen en soms door heel dicht op de ander te staan. Fysiek grensoverschrijdend kan ook op afstand door de ander aan te staren terwijl het slachtoffer alles doet om de blik te ontwijken.

5 Het is fysiek grensoverschrijdend

Vaak wordt negatief gedrag afgedaan als een plagerijtje. Als het een herhaling is dan gaat het duidelijk om pesten. Een plagerijtje is leuk als het eenmalig is. Herhaling kan ook voorkomen omdat niet één leerling een geintje uithaalt, maar meerdere leerlingen hetzelfde geintje uithalen met hetzelfde slachtoffer. Heb je een geintje vaker gehoord: stop het!

6 Herhaald plagen is pesten

Radboud Universiteit

praktikon

Voor onze contactgegevens zie: www.pestkopapenkop.nl

Disclaimer: Deze kaart is slechts een hulpmiddel voor scholen en leerkrachten. De makers kunnen niet garanderen dat elke vorm van pesten hierdoor herkend of voorkomen wordt. De intentie is de professionaliteit van de leerkracht te ondersteunen en daarom kunnen de makers niet aansprakelijk gesteld worden voor de gevolgen van het gebruik van deze kaart.

Copyright Apemanagement® Eijsden en Praktikon, Nijmegen.

Deze kaart mag zonder toestemming gekopieerd en vermenigvuldigd worden mits met bronvermelding. De teksten en plaatjes mogen niet door derden voor commerciële doeleinden gebruikt worden.

Bijlage 2 Tips bij cyberpesten

1. Bewaar de berichten waarin het pestgedrag voorkomt.
2. Blokkeer de afzender van de berichten.
3. Neem contact op met school.

Samen met school zullen onderstaande stappen mogelijk genomen worden en natuurlijk wordt het anti-pestprotocol gevolgd:

4. Probeer de dader op te sporen. In enkele gevallen is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden.
5. Neem contact op met de wijkagent om te overleggen over het doen van aangifte,
6. Neem contact op met de ouder van de gepeste leerling.

Bijlage 3 informatieve websites over (digitaal) pesten

Links m.b.t. digitaal pesten:

www.dekinderconsument.nl

www.iksurfveilig.nl

www.internetsoa.nl

www.i-respect.nl

www.mijnkindonline.nl

www.meldknop.nl

Links voor kinderen:

www.pestweb.nl

Links voor ouders:

www.stoppestennu.nl (tips, ondersteuning)

www.pestweb.nl (tips, ondersteuning)

www.nji.nl (literatuur)

www.pestforum.nl (informatie, forum)

Links voor leerkrachten:

www.pestweb.nl | (expertisecentrum gesubsidieerd door ministerie van onderwijs)

www.posicom.nl (o.a. ouderavonden)

www.nji.nl (literatuur)

www.ppsw.rug.nl (informatiefolder)